

Forarbejder til den nye danske Straffelov.
Tilregnelighedsbetingelsens Affattelse i Straffelovs-
udkastet af 1923.

AF OLAF HAACK.

I den gældende danske Straffelov af 1866 bestemmer § 38 i 1. Stk.:

»Straffri ere Handlinger, som foretages af Personer, der er afsindige, eller hvis Forstandsevner er enten saa mangelfuldt udviklede eller saa svækkede og forstyrrede, at de ikke kunne antages at være sig Handlingens Strafbarhed bevidst, eller som i Gerningens Øjeblik manglede deres Bevidsthed«.

Det er udenfor Tvivl, at der med »afsindige« sigtes til et snævrere Begreb end »sindssyge«, og det er sikkert rigtigt, naar Motiverne til Kommissionsudkastet af 1912 (K. U. I) p. 39 udtaler, at den psykologiske Bestemmelse af Utilregnelighedsbetingelsen, som findes i § 38, 1. Stk. 2. Led, maa være af Vigtighed ved Forstaaelsen af 1. Leds Udtryk »afsindige«. Motiverne til Straffeloven af 1866 siger ogsaa p. 47—48, at § 38 angaar »alle de Tilfælde, hvor Gerningsmanden i Gerningens Øjeblik maa siges at have manglet Bevidsthed om sammes retlige Betydning og dermed om dens Strafbarhed«. Iovrigt udtaler disse Motiver, at der tænkes baade paa varige og paa mere forbigaaende Tilstande, men at der, hvis det drejer sig om Sygdomme, der kun ytrer sin Indflydelse paa visse Forestillinger (fixe Idéer), maa kræves, at disse forkerte Forestillinger staar i Forbindelse med Gerningen.

Der er Enighed om, at § 38 1. Stk. ikke er tilfredsstillende. Begrebet »Afsindighed« kendes ikke i Psykiatrien, de »partielle« Sindssygdomme er sikkert heller ikke i Almindelighed i Kurs, og det er i hvert Fald urigtigt at lægge Vægten paa, om den handlende har indset Handlingens Strafbarhed, ligesom jo hos det normale Menneske Ukendskab til et Straffelovbud ikke udelukker Muligheden af Straf.

K. U. I gik saa i § 33 over til en Affattelse, hvor de psykologiske Momenter blev trukket stærkt og direkte i Forgrunden:

»Straffri er Handlinger, foretagne af Personer, som paa Grund af Sindssygdom, Aandssvaghed eller anden mangelfuld Sjælstilstand maa antages at have været uden Bevidsthed om Handlingens Retsstridighed eller uden skyldigt Herredømme over sig selv.«

Systemet er altsaa heller ikke her et rent psykologisk, idet man ikke fritager enhver, hos hvem de psykologiske Kriterier for Strafbarhed maa antages at svigte, men betinger Straffriheden af, at denne Svigten maa antages at skyldes Sindssygdom, Aandssvaghed eller anden mangelfuld Sjælstilstand. Motiverne begrunder p. 39—40 dette med en Henvisning til, at en eksklusiv psykologisk Bestemmelse har den Mislighed, at en af dens to Bestanddele — manglende Forstaaelse af Handlingens Retsstridighed og manglende Evne til at beherske sin Vilje — i et givet Tilfælde kan hævdes at foreligge hos en Person, uagtet hans Sjælstilstand er normal; men at anerkende Straffrihed i et saadant Tilfælde vilde komme i Strid dels med den Grundsætning, at en normal Persons Retsuvidenhed ikke fritager ham for Straffen, heller ikke om den skyldes en Affekt, der har lukket hans Øjne, dels med det ubetingede Krav, Samfundet stiller til den normale Person, at han skal beherske sine Drifter og Lidenskaber. Ligesom den gældende Straffelov afskærer Ud-kastet, som det ses, ikke ubetinget Muligheden for at straffe en Person, som erklæres at være sindssyg, men Motiverne ud-

taler sin Erkendelse af, at der naturligvis kun sjældent — f. Eks. med Hensyn til en Bødestraf — vil kunne blive Spørgsmaal herom. Udkastet har med Rette erstattet Straffelovens Ord »Bevidsthed om Handlingens Strafbarhed« med »Bevidsthed om Handlingens Retsstridighed«.

Paa Dansk Kriminalistforenings 9. Aarsmøde i December 1912 blev Udkastets Affattelse paa det hæftigste angrebet, dels fra juridisk og dels fra psykiatrisk Side¹). Det hævdedes som et Dogme, at sindssyge og udpræget aandsvage ubetinget skal være straffri. Naar en saadan Diagnose er stillet fra kompetent Side, maa enhver Mulighed for at straffe den paagældende være udelukket, der kan kun være Spørgsmaal om at anvende Sikkerhedsforanstaltninger overfor ham. Begrundelsen af selve dette Dogme blev i knappet Form givet af Overlæge Dr. med. *Geill*²), der udtalte, at naar man ikke straffer sindssyge, gaar man ud fra den praktiske Erfaring, at det er for det første inhumant at tilføje dem en Lidelse, som de ikke har fortjent, for det andet formaalsløst, idet det ikke kan forbedre de syge, for det tredje uheldigt, idet det odelægger Disciplinen i Fængslerne. Det af Foreningen nedsatte Udvalg havde udarbejdet et Forslag til Affattelse af den almindelige Tilregnelighedsbestemmelse, der ganske falder sammen med den nedenfor nævnte, i Torps senere fremkomne Straffelovsudkast indeholdte Affattelse. I hvert Fald blandt dem i Forsamlingen, som tog Ordet, var Stemningen stærkest for denne medicinske eller biologiske Affattelse, og de anderledes tænkende — saaledes nærværende Forfatter — der tog Ordet for Bevarelsen af de psykologiske Kriterier (Indsigt og skyldigt Herredømme over sig selv) og for, at den endelige Afgørelse af Strafbarhedsspørgsmaalet skulde forblive hos Retten, blev med stor Overlegenhed afvist af den biologiske Affattelses Tilhængere; og ingen bedre Skæbne havde et beskedent Mæglingsforslag fra min Side om at vende Præsumptionen om ved at affatte Be-

¹) Se Dansk Kriminalistforenings Aarbog, IX, p. 71—144.

²) l. c., p. 143.

stemmelsen derhen, at straffri var Handlinger, foretagne af sindssyge, udpræget aandssvage o. s. v., medmindre det i det enkelte Tilfælde maa antages, at vedkommende trods denne Tilstand har haft Bevidsthed om Handlingens Retsstridighed og haft skyldigt Herredømme over sig selv. Der blev kategorisk svaret, at de psykologiske Kriterier var umulige, dels fordi de ikke kunde eftervises, dels fordi de intel betød, naar man stod overfor en sindssyg, da hele hans Sjæleliv er inficeret af Sygdommen. Heroverfor hævdede jeg, at naar man holder paa den biologiske Bestemmelse, ligger der dog vel som Motiv bagved dette Krav den Erfaring, at visse biologiske Tilstande har psykologiske Følger hos de paagældende Individuer, som enten bevirker, at de er mere tilbøjelige til Forbrydelser, eller, at de ikke ved Straf kan afholdes fra deres forbryderske Tilbøjeligheder.

Torps Straffelovsudkast (T. U.) af 1917 § 15 fik da følgende Ordlyd:

»Straffri er Handlinger, foretagne af sindssyge, udpræget aandssvage samt Personer, der i Gerningens Øjeblik har været i en Tilstand, som ganske maa ligestilles med Sinds sygdom«,

— altsaa en Affattelse efter den rent biologiske eller medicinske Metode, der overlader den definitive Afgørelse af Spørgsmaalet om Straf til Psykiaterne. Motiverne gentager i det væsentlige, hvad der blev fremført under Forhandlingen paa Kriminalistforeningens Møde i 1912. De indeholder dog yderligere nogle Bemærkninger, der efter min Mening kræver en Imødegaaelse. Saaledes skriver Torp¹⁾, at Inddragelsen af de rent psykologiske Momenter ved Afgørelsen har den Ulæmpe, at »den sagkyndige Læge, naar han er oprigtig, altid maa erklære, at han er ude af Stand til med blot nogenlunde Sikkerhed at udtale sig derom, f. Eks. om en sindssyg har haft denne Indsigt eller dette Herredømme, fordi dette er noget, som ikke kan besvares paa erfarings-

¹⁾ Motiverne, p. 22.

mæssigt Grundlag.« Hertil maa imidlertid svares, at vore sagkyndige Læger jo dog stadig har givet og stadig giver Udtalelser om slige Spørgsmaal, naar det drejer sig om psykisk degenererede eller unormale, men dog ikke egentlig sindssyge Personer. Hvis man f. Eks. vil tage Retslægeraadets seneste Aarsberetning (for 1922) for sig, finder man en Mængde saadanne Udtalelser, saaledes p. 18: »sandsynligt, at han . . . vanskeligere end det normale Menneske er i Stand til at modstaa forbryderske Impulser« (Retslægeraadet), p. 23: »ihvorvel han ikke i de paagældende Gerningsojeblikke kan antages at have været uden Forstaaelse af hans Handlinges ulovlige Karakter . . .« (Anstaltsoverlægen), p. 39: »han er ude af Stand til kritisk at vurdere, endsige modstaa de Impulser, som paafores ham . . .« (Kredslægen), p. 68: ». . . lider ikke af nogen Form for Sindssyge, men er et noget imbecilt og degenereret Individ, der under alkoholisk Paavirkning udfører Handlinger, hvis Strafbarhed ikke i Gerningsojeblikket kan antages at være ham bevidst« (Amtslægen). Men ogsaa for aandssvage og sindssyge Personers Vedkommende har Lægerne udtalt sig om disse psykologiske Momenter, se f. Eks. Beretningen p. 46: ». . . han maa betegnes som aandssvag. Selv uden Alkoholpaavirkning savner han Forstaaelse af . . . Betydningen af den Lovovertrædelse, som han nu er tiltalt for . . .« (Amtslægen), og p. 78: »Hun erkendes derfor at være imbecil, og lettere aandssvag. Hun handler ikke ud fra normale Motiver og med normal Selvkontrol, med normal Indsigt i Handlingens Følger . . . selv om hun ikke har manglet Bevidsthed om sin Handlinges Strafbarhed« (Amtslægen). P. 77 findes endog følgende Erklæring: ». . . hans Sindssygdom¹⁾ i den Form, den optræder i, ikke i og for sig udelukker Forstaaelsen af, hvad der er lovligt og hvad ikke . . .« (Amtslægen)²⁾. De Læger, som har afgivet disse sidste Erklæringer, har utvivlsomt været oprigtige nok, og de har

¹⁾ Udhævet af mig.

²⁾ Fra denne Udtalelse tager Retslægeraadet Afstand l. c.

altsaa ment at kunne udtale sig om de psykologiske Kriterier hos henholdsvis en aandssvag og en sindssyg — mon det da ikke nærmest er en Teori eller et Dogme, at saadant skal være umuligt? Naar Torp endvidere fortsætter: »Domstolen vil da paa det afgørende Punkt staa uden enhver Vejledning og savner dog selv alle Forudsætninger for at besvare Spørgsmaalet«, er dette i sig selv en Overdrivelse. Ogsaa fra andre Kilder end Lægeskonnet kan dette Punkt — Indsigten og Selvherredømmet — som jo i og for sig slet ikke er et medicinsk Spørgsmaal, blive oplyst for Retten, ved Forklaring fra Familie, Forretningsforbindelser, Omgangsfæller o. s. v. om den paagældendes Færd i alle disse Forhold. Der er formentlig ikke Tvivl om, at det med fuldt forsvarlig Sandssynlighed vil kunne tænkes fastslaaet, at en Person, der lider f. Eks. af Kværvulantsindssygdom, i et givet Øjeblik godt har forstaaet sin Handlinges Retsstridighed og kunnet beherske sig, saaledes hvis det drejer sig om en Sædelighedsforbrydelse ell. lign.

Jeg skal imidlertid ikke svinge Sværdet videre for de psykologiske Kriteriers udtrykkelige Bibeholdelse, da det nu foreliggende Straffelovsudkast af 1923 (K. U. II) ikke i nogen af de 3 Affattelser af Udkastets § 16, hvori Kommissionens Anskuelser er udspaltede, opretholder dem, omend de efter Flertallets Affattelser sikkert vil bevare deres reelle Betydning for Spørgsmaalet om Strafmuligheden. For den, der i 1912 følte sig ret ensom i sin Opposition indenfor Kriminalistforeningen mod den biologiske Affattelse af Tilregnelighedsbetingelsen, er det en vis Tilfredsstillelse at se, at denne Affattelse nu kun hævdes af 2 af den sidste Kommissions Medlemmer, medens de 4 andre er enige om at forkaste den.

Det nævnte Mindretal (*Goll og Torp*) foreslaar en Affattelse af § 16 ganske enslydende med den i T. U. § 15. Det udtales herom i Mindretallets Motiver, at Retsvidenskaben maa tage Konsekvensen af, at den overfor Sindssygdømmene opererer med en anden Videnskabs Motiver, og derfor

maa acceptere denne Videnskabs Resultater som en Helhed. Naar det efter disse slaar fast, at naar Sindssygdом er konstateret, er Beviset ført for, at hele det psykiske Liv fungerer abnormt, saa er den juridiske Konsekvens heraf, at der for Retsordenen i Forhold til den sindssyge Lovovertræder mangler Beviset for Tilstedeværelsen af en virkelig forbrydersk Vilje, uden hvilken Straffen mangler sin psykologiske Forudsætning. Idet ingen Handling af en sindssyg tør anses upaavirket af Sygdommen, uanset om en Aarsagsforbindelse mellem Sygdom og Handling lader sig paavise, tager dette Mindretal principielt Afstand fra den Mulighed for at belægge sindssyges Handlinger med Straf, som Flertallets nedenfor anførte Forslag rummer. Overfor denne Hævdelse af, at den sindssyges Forbrydelser maa staa udenfor Strafferettens Omraade, fordi de skyldes Sygdom, ligger det efter min Mening nær at spørge, om da ikke det samme maa gælde de Personer, som lider af de store Nevroser, Hysteri og Epilepsi, uden at være sindssyge, idet deres Handlinger — f. Eks. en Hysterikers i Ophidselse foretagne Drabs- eller Voldshandling — ligeledes er betinget og maaske udelukkende betinget af Sygdommen (Nevrosen); men denne Konsekvens vil Tilhængerne af den biologiske Affattelse ikke drage. Naar Motiverne i denne Forbindelse udtaler, at Flertalsforslaget, der lægger Vægt paa, om den sindssyge maa anses egnet til Paavirkning gennem Straf, vil »lade en Dør aaben for Retten til uden formel Forkastelse af de psykiatriske Erklæringer og eventuelt under Omgaaelse af et bekræftende Svar fra Nævningerne paa Spørgsmaalet, om Sindssygdом har foreligget, at idømme Straf«, og at Forslaget »medfører et betænkeligt Brud paa det i Retsplejelovens § 885 udtalte Princip, at Tilregnelighedsspørgsmaalet er undergivet Nævningernes Afgørelse« — saa ligger der her formentlig en fuldstændig Misforstaaelse af Flertalsforslaget. Det ses ikke, at dette paa nogen Maade søger at unddrage Tilregnelighedsspørgsmaalets Afgørelse fra Nævningerne i de Sager, hvor saadanne overhovedet skal fungere.

Nævningerne maa sporges og svare paa, ikke blot om den paagældende er sindssyg, men om han som sindssyg ikke kan anses egnet til Paavirkning gennem Straf; der er ikke Tale om, at dette sidste — Strafmodtageligheden — skulde være unddraget Nævningernes og forbeholdt de juridiske Dommeres Afgørelse.

Som allerede nævnt, er Kommissionens øvrige 4 Medlemmer enige om at forkaste en Formulering efter den rent biologiske eller medicinske Maade som af Goll og Torp foreslaaet, ud fra følgende Hovedbetragtninger: Hvis sindssyge ubetinget skal være straffri; maa der kunne reageres overfor deres Forbrydelser paa anden, for den paagældende selv maaske mere byrdefuld Maade, ikke blot, naar de er »farlige for Retssikkerheden« i sædvanlig Forstand, men ogsaa naar de er generende, f. Eks. ved fortsat Injuriering el. lign. Ellers vilde Sindssygdommen betyde et Fripas til at dyrke den mindre Kriminalitet. Herefter er det ikke givet, at det altid er inhumant at belægge den sindssyge f. Eks. med en Formuestraf, der ikke udsætter hans Helbred for Forværelse. Og det kan ikke anses for udelukket, at en sindssygs Handlemaade kan retledes f. Eks. netop ved det Formuesavn, som en Bødes Idømmelse medfører; det er et Postulat, som ikke er almindelig anerkendt i Lægevidenskaben eller støttet ved den almindelige Erfaring, at hos den sindssyge hele det psykiske Liv er abnormt, endsige lige abnormt. Fremdeles er det en Miskendelse af Lægens Kompetence at lade hans Skøn over Forbryderens mentale Tilstand være eneafgørende for, hvorledes der skal reageres overfor Forbryderen. Lægens Opgave er at undersøge og bestemme Sygdommen og om muligt angive Midlerne til Helbredelse, men ikke at afgøre, hvorledes Samfundet vil sikre sig overfor en sindssyg Forbryder. Hertil kommer, at »Sindssygdom« ikke kan antages at være et baade nu og i Fremtiden saa fast afgrænset Omraade, som det fra visse Sider hævdes at være. Endvidere vilde en Ordning som af Goll og Torp foreslaaet være noget nær enestaaende i den hele Verdens Lovgivning.

De Ulæmper, det kan medføre for Anstalten, hvor den sindssyge eventuelt skal udstaa Frihedsstraf, kan der bodes paa ved en speciel Form for saadan Strafudstaaelse.

Naar Spørgsmaalet derefter bliver, hvorledes da § 16 rettelig bør formuleres, deler de 4 Medlemmer sig atter i et Flertal (*Glarbo, Johansen, Krabbe*) og et Mindretal (*Olrík*), hver med sin Affattelse.

Flertallets Forslag er saalydende: »Straffri er Handlinger, foretagne af Personer, der paa Grund af Sindssygdhed, Aandssvaghed eller anden varigere mangelfuld Sjæls-tilstand ikke kan anses egnet til Paavirkning gennem Straf«.

Flertallet har saaledes resolut forladt alle de til Skyldsynspunktet hørende psykologiske Forudsætninger og er gaaet over i det praktiske Synspunkt: Strafmodtageligheden. I og for sig kan der næppe rettes nogen Indvending mod dette System: de strafegnede sindssyge maa finde sig i Straf, selv om de ikke synes at have »fortjent« den, da den dog kan være effektiv overfor dem; de formentlig strafuimodtagelige maa finde sig i andre Repressalier fra Samfundets Side, da Straf her er formaalsløs. Det er Domstolen, som paa Grundlag af samtlige foreliggende Oplysninger om den tiltaltes Personlighed skønner over, om han kan anses »egnet til« Paavirkning gennem Straf — hvorved efter selve Formuleringen ogsaa kan tages Hensyn til Faren for, at Strafudstaaelse kan forværre hans Sygdhed. Et meget vigtigt, men ikke eneafgørende Moment i Rettens Overvejelse vil være Lægeoplysningerne og Lægeskønnet over den tiltalte. Strafudstaaelsen skal efter dette Flertals § 17 indrettes specielt for alle Personer, hvis Sjælsevner er afvigende fra det normale.

Mindretallet (*Olrík*) foreslaar derimod følgende Affattelse:

»Straffri er Handlinger, foretagne af Personer, der er utilregnelige paa Grund af Sindssygdhed eller Tilstande, der maa ligestilles dermed, eller Aandssvaghed i højere Grad.«

Blandt de særlige Betragtninger, *Olrík* i Motiverne frem-

fører, er der Grund til at nævne følgende: Tilregnelighedsafgørelsen beroer paa en Art social Vurdering, om Gerningsmanden i aandelig Henseende falder indenfor eller udenfor et vist Normalbegreb i Samfundet. Dette beror i første Række paa etisk-retlige Hensyn, medens Spørgsmaalet, om Sindssygdom foreligger, afgøres efter Hensyn af en ganske anden Karakter. Lægen har Krav paa at faa Lejlighed til at oplyse Kendsgerninger fra lægelig Side, men paa Grundlag heraf maa den retlige Bedømmelse finde Sted gennem de Organer — Domstole, Nævninger — som Samfundet har skabt i dette Øjemed. Det vil sikkert blive den overvejende Regel, at Konklusionen her kommer til at stemme med de fra lægelig Side givne Præmisser, men den praktiske Erfaring viser, at det ikke absolut behøver at være saa. Der findes Tilfælde, hvor sindssyge har vist sig at reagere paa fuldt normal Maade overfor Straf eller overfor den gennem Tilhold eller lignende i Udsigt stillede Straf. Der er ogsaa Grænsetilfælde, hvor det skønnes at maatte være fuldt berettiget at lade Straffen træde i Funktion for at se, om den ikke vil naa sit Øjemed. Hvis den saa alligevel skulde vise sig at svigte, vil dette, naar Spørgsmaalet atter maatte foreligge overfor den samme Person, være et nyt Moment, der indgaar i Bedømmelsen af hans Tilregnelighed og mulig indicerer en saa dyb Uoverensstemmelse, at Straf maa udelukkes, og i Stedet Sikkerhedsforanstaltninger mod den paagældende Forbryder træffes. Endvidere peger Olrik paa, at Kravet om den biologiske Affattelse er i Strid med, hvad der erkendes fra psykiatrisk Side paa andre Omraader, hvor tilsvarende Afgørelser skal træffes. Skal det afgøres, om en Person skal umyndiggøres, om en Testator har haft Testationshabilitet, om en Retshandel er gyldig o. s. v., er det ingensinde fra lægelig Side paastaet, at en simpel Paavisning af Sindssyge skulde være tilstrækkelig, hvad iøvrigt ogsaa vilde skabe en i høj Grad skræmmende Utryghed i Samfundet. Der er fra juridisk og lægelig Side tværtimod Enighed om, at det endvidere maa selvstændig undersøges, om de Dispositioner, hvorom

der er Spørgsmaal, er truffet under Paavirkning af Sinds-
sygdom, saaledes at denne har været bestemmende for deres
Indhold og Retning, og kun hvis en saadan Paavisning fore-
ligger, foretages det retlige Indgreb i den paagældendes Raa-
dighedssfære. Hvorfor skulde da en tilsvarende Underso-
gelse ganske kunne undlades, naar det gælder Afgørelsen af,
om en Person falder ind under Statens Straffemyndighed?

Overfor Flertallets Henvisning til Strafmodtageligheden
som det afgørende gør Olrik gældende, at dette er en for en-
sidig Fremdragen af et enkelt, ganske vist vigtigt Moment,
der indgaar i det videre Tilregnelighedsbegreb, som Olrik
ved sin Affattelse af § 16 vil bevare. Dette Begreb er vel i
sig selv ikke skarpt afgrænset, hvad der er umuligt, hvor det
drejer sig om at anlægge en saa alsidig betinget, socialretlig
Maalestok. Men det gaar alligevel ikke an at borteliminere
dette Begreb, fordi det hænger nøje sammen med den inden-
for Samfundet nødvendige Frihed: Den »normale« Borger
skal kun, naar han har forgaaet sig mod Samfundet paa en
af de i Loven nærmere angivne Maader, og kun i det Om-
fang, Loven da hjemler, underkastes Samfundets Tvang. Til-
regnelighedsbegrebet vil hjælpe til, at man ikke overser Mu-
ligheden for, at Afgørelsen »sindssyg« og »utilregnelig paa
Grund af Sindssygdom« (∴ »ustrafbar paa Grund af Sinds-
sygdom«) ikke b e h ø v e r altid at falde sammen. Og Til-
regnelighedsbegrebet bør da ogsaa tages i sin naturlige Be-
tydning og ikke indsnævres af Hensyn, der vel har stor Be-
tydning, men ikke paa Forhaand bør være eneafgørende.

I mine Øjne bør Olriks Affattelse foretrækkes for Flertallets og maa i det hele betragtes som tilfredsstillende. Vel ligger den Indvending lige for, at medens Flertalsforslagets Kriterium: Strafmodtagelighed er et bestemt, definerbart Begreb, er det vagt og ubestemt, hvad der ligger i Ordene: utilregnelig paa Grund af Sindssyge o. s. v. Men saaledes bør det efter min Opfattelse være. Strafmodtageligheden er kun et af de vigtige Kriterier, som indgaar ved Afgørelsen af, om den paagældendes psykiske Tilstand kræver og tillader

Straf, det er kun Svar paa Spørgsmaalet, om Straf kan nytte i det foreliggende Tilfælde, og herved vil de tidligere nævnte psykologiske Momenter — Indsigt og Evne til Beherskelse — komme til at danne Grundlag for Afgørelsen. Men dernæst er der at tage Hensyn, om Straf er forsvarlig. Vel kan Straffen ikke længere bygges paa Gengældelsestanken; men Skyldbegrebet og Skyldkravet vil altid være tilstede i Befolkningens Holdning overfor Spørgsmaalet om Anvendelse af Straf, og bør være det, allerede fordi der heri ligger en mægtig Styrkelse af Retsordenens Autoritet. Selv om det maa statueres, at Straf in casu kan virke paa den abnorme Gerningsmand, kan det være, at den almene Følelse af, at han »ikke kunde gøre for det«, at han ikke har »fortjent« Straf, er saa stærk, at Straf vil findes ubefojet, særlig ogsaa blandt de Nævninger, som skal afgøre Skyldspørgsmaalet. Fremfor da at friste Nævningerne til, naar Flertallets Affattelse vælges, at erklære, at Strafmødtagelighed ikke foreligger, skønt de forhaandenværende Oplysninger tyder i modsat Retning, er det bedre at bevare det gammelkendte, vage Begreb om Personens »Utilregnelighed«, som levner Rum for alle de relevante Momenter Inddragelse i Overvejelsen af Straf: Paavirkeligheden, Skylden, det om Sindsygdommens Art og Stadium oplyste, Egnetheden til at undergives andre Foranstaltninger end Straf o. s. v. I mine Øjne er Vagheden og Ubestemtheden af Kriteriet ikke ubetinget en Mangel; der opereres her med et fra Decenniers Praksis velbekendt Begreb, et Samleudtryk for, at en vis Grad af Normalitet mangler. Ligesom Straffekravet i det hele er relativt og ikke absolut, er det ingen Skade til, at det psykiske Kriterium for Muligheden af Strafs Paalæggelse er af en vis Relativitet og Bøjelighed, der tillader Dommerne og særlig Læggerne uden Vold paa Lovord at statuere en Straffrihed, som de finder paakrævet og dog, hvorledes Lovordene end formuleres, vil have det i deres Magt at sætte igennem. —

Alle er enige om, at de Tilfælde, hvor der kan blive Spørgsmaal om at straffe en Person, der er oplyst at være sindssyg, vil være Undtagelsestilfælde. Men ogsaa til Muligheden af saadannes Fremkomst bør en Lov tage Hensyn. Det er endvidere af Vigtighed at slaa fast, at den endelige Afgørelse om Strafbarhed paa dette som paa andre Punkter skal være hos de Myndigheder, som er sat til at overvaage Samfundets Sikring mod Lovovertrædere, nemlig Domstolene. Allerede derfor maa efter min Mening den af Goll og Torp foreslaede Affattelse forkastes. Flertallets Affattelse er principielt uangribelig, men drager ikke alle de ønskelige Hensyn ind i Overvejelsen. Dette gør derimod formentlig Olriks, og den Vagthed i det angivne Kriterium, som ubestridelig er tilstede efter hans Affattelse, afballanceres ved, at her er Tale om et forud kendt og indarbejdet Begreb, rummende alle de Hensyn, som bør være relevante for Spørgsmaalet om Muligheden af at paalægge Straf.